

11. Сидоров Н. Р. Философия образования. Введение : [учебное пособие] / Николай Русланович Сидоров. – Москва; СПб. : Питер, 2007. – 304 с. – (Издательская программа «300 лучших учебников для высшей школы»).

12. Ягупов В. В. Студент как субъект учебной деятельности / Василь Васильевич Ягупов, Валентина Іванівна Свистун // Нові технології навчання : зб. наукових праць. – Київ ; Вінниця, 2009. – Спеціальний випуск № 58: Духовно-моральне виховання і професіоналізм особистості в сучасних умовах. – Ч. 1. – С. 32–39.

Ю. В. Журат

**ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СУБЪЕКТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ -
ВОСПИТАТЕЛЕЙ В ВЫСШЕМ ПЕДАГОГИЧЕСКОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ**

В статье рассмотрена проблема формирования субъектности будущего воспитателя детей дошкольного возраста как интегрального профессионально важного качества. Субъектность образования рассматривается как идея формирования направленности специалиста-педагога на профессионально-личностное самосовершенствование.

Ключевые слова: субъектность, учебная деятельность, профессионально-педагогическая подготовка.

Yu. Zhurat

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF
PROFESSIONAL SUBJECTIVITY OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS**

The article deals with the problem of forming intending preschool teachers professional subjectivity during psychological and pedagogical subjects studying. Their training is to be performed as a process of mastering preschool pedagogical activity by a psychological structure. And forming creative personality must be a subject of this activity.

Key words: subjectivity, educational activity, educational training.

УДК 378

І. В. Мозуль

**СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У
КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Стаття розкриває тезу про те, що професійна готовність майбутніх учителів є складним структурним утворенням. Автор висвітлює підходи науковців щодо структури готовності майбутніх учителів початкових класів до педагогічної діяльності. У статті розкрито зміст компонентів готовності, охарактеризовано мотиваційну, змістову, процесуальну, комунікативну складові готовності. Автор доходить висновку, що всі компоненти готовності пов'язані між собою, зміни в одному з них впливають на зміни в іншому. Стійке поєднання й високий рівень реалізації зазначених компонентів створюють внутрішні ознаки сформованої професійної готовності педагога.

Ключові слова: учитель початкової школи, підготовка майбутніх учителів, готовність до педагогічної діяльності, професійна готовність, структура готовності, компоненти готовності, початкова освіта.

Актуальність проблеми. В умовах модернізації національної системи освіти постала необхідність переосмислити нагромаджену практику підготовки педагогів. Сучасна початкова школа характеризується системними змінами у структурі та змісті навчального процесу, що зумовлює необхідність підготовки вчителя нової формації як професіонала, здатного до формування, розширення та збагачення досвіду молодшого школяра. Якість професійно-педагогічної підготовки визначається готовністю майбутніх учителів. Сьогодні система освіти в Україні висуває оновлені вимоги до наявного рівня готовності випускників

вищих навчальних закладів до професійної діяльності.

У педагогіці та психології вищої школи досліджується професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкових класів як компетентного, здатного до саморозвитку: підготовка майбутнього вчителя початкових класів до роботи в умовах нової структури і змісту початкової освіти (Н. Бібік, О. Савченко), загальні принципи організації педагогічного процесу та основні напрями конструювання змісту психолого-педагогічної підготовки, що забезпечують формування вчителя-дослідника, який перебуває у постійному пошуку ефективних і раціональних методів навчання і виховання (Л. Хомич), формування творчої особистості майбутнього вчителя (Н. Кічук, С. Сисоєва), організація професійного самовиховання майбутніх учителів початкових класів (О. Кучерявий), формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів (Л. Хоружа) та ін.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що поняття готовності є предметом досліджень як психологів, так і педагогів. Проблему готовності досліджували В. Бондар, А. Капська, О. Ярошенко та інші. Готовність до професійно-педагогічної діяльності вивчали О. Кучерявий, А. Линенко, С. Максименко, О. Пелех, В. Сластьонін, О. Щербаков та ін. Шляхи, засоби, методи формування готовності до різних видів педагогічної діяльності виділяли у своїх працях Л. Арчажникова, Т. Садчикова, А. Немировська та ін. Учені розглядають готовність як установку (Д. Узнадзе), особливий психічний стан (О. Ухтомський, М. Левітов), наявність здібностей (Б. Ананьєв, С. Рубінштейн), якість, властивість особистості (В. Бондар, К. Платонов), складне особистісне утворення (С. Васильєва, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, А. Линенко). При цьому єдиного підходу щодо визначення поняття й компонентів готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності немає.

Мета статті – визначити структуру готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності, виокремити основні компоненти та розкрити їх змістові аспекти.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний аналіз проблеми підготовки учителів до педагогічної діяльності виявив значущість феномену готовності та посилену увагу науковців до питань оптимізації системи професійної підготовки майбутніх учителів. Готовність – це складна цілісна інтегрована якість особистості, що характеризується її емоційно-когнітивною та вольовою вибірковою прогнозуючою мобілізаційністю у момент залучення до діяльності певної професійної спрямованості. Готовність є результатом досвіду людини, який ґрунтується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб у ній, об'єктивації її предмета і способів взаємодії з ним.

Аналіз психологічної та педагогічної літератури з проблеми дослідження дає змогу зробити узагальнення щодо сутності поняття готовності майбутнього вчителя до педагогічного процесу. Готовність до професійної діяльності – це прояв майбутнім учителем своїх потенційних можливостей, гармонізація стосунків суб'єктів педагогічного процесу та бажання використати їх у професійній діяльності.

Підготовка майбутніх учителів до професійної роботи – складний і тривалий процес, у результаті якого формується певна «модель готовності». Система формування професійної готовності складається з наступних структурних компонентів: мета і завдання формування професійної готовності; принципи, форми і методи формування готовності; планування системи формування готовності; пізнання результатів процесу формування професійної готовності до педагогічної діяльності (рівні, причини, фактори, умови) [3, с. 56].

А. Линенко пропонує структуру готовності до педагогічної діяльності, яка складається з особистісних і діяльнісних (процесуальних) факторів. Автор зараховує до цієї моделі такі компоненти: педагогічну самосвідомість, ставлення, інтерес до педагогічної діяльності та потребу в ній, мотиви діяльності, педагогічні здібності, знання предмета і способів діяльності, навички й уміння, професійно значущі якості майбутнього педагога [7, с. 58]. Формування готовності майбутніх учителів до професійної педагогічної діяльності являє собою насамперед накопичення знань, умінь і практичних навичок. Формування готовності студентів до практичної роботи спрямовано на підготовку їх до раціональної і досконалої діяльності в школі.

У дослідженнях А. Войченко готовність до педагогічної діяльності трактується як властивість і стан особистості, рівень професійної підготовки випускника педагогічного вищого навчального закладу. Вважає, що «за своєю структурою професійна готовність випускника педвузу до педагогічної діяльності є багатошаровим, інтегрованим утворенням, компоненти якого тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені, і відсутність у майбутнього учителя хоча б одного з цих компонентів обов'язково призведе до виникнення диспропорцій у структурі особистості спеціаліста» [2].

К. Дурай-Новакова визначає професійну готовність не лише як результат, але й як мету професійної підготовки. Вона підкреслює, що готовність є складним структурним утворенням, центральне ядро якого складають позитивні установки, мотиви та усвідомлення цінності та значущості педагогічної праці. До складу готовності вчена відносить також сукупність професійно-педагогічних знань, навичок і вмінь, а також певний досвід їх застосування на практиці. У структурі професійної готовності вчителя до педагогічної діяльності К. Дурай-Новакова виділяє наступні компоненти, які знаходяться у постійній єдності та являють собою стійкий комплекс: психологічна готовність; науково-теоретична готовність; практична готовність; психофізіологічна готовність; фізична готовність [4].

Вченими М. Дяченко і Л. Кандибович у структурі готовності були виокремлено наступні складові: позитивне ставлення до виду діяльності, професії; адекватні вимоги до діяльності, професії, риси характеру, здібності, темперамент, мотивації; необхідні знання, навички, вміння; стійкі професійно важливі особливості сприймання, уваги, мислення, емоційних і вольових процесів [5, с. 20].

Вище зазначені результати теоретичного аналізу проблеми підготовки вчителів до педагогічної діяльності у науковій літературі дає підґрунтя трактувати поняття «готовності» як особливий психічний стан, якісне новоутворення у структурі особистості майбутнього спеціаліста на певному рівні його розвитку, що виявляється як вибіркова активність на стадіях підготовки.

У визначенні поняття «готовність» Т. Амелеченко виділяє змістовно-процесуальний, мотиваційно-цільовий і емоційно-моральний компоненти [1].

Психологічна готовність особистості до професійної діяльності має наступну структуру: мотиваційна складова (психологічна установка, інтерес до діяльності, ставлення суб'єкта до цієї діяльності, потреба в досягненні успіху); пізнавально-операційна (знання про предмет і способи діяльності, розуміння своїх обов'язків, поставлених завдань, оцінювання їх важливості, знання засобів досягнення цілей); емоційна (почуття відповідальності, впевненість в успіху); вольова (управління собою, зосередженість на виконанні завдань, а також професійно важливі якості особистості й професійна самосвідомість).

К. Юр'єва акцентує увагу на тому, що структура готовності до педагогічної праці має об'єднувати аксіологічно-мотиваційний, когнітивно-гносеологічний, процесуально-діяльнісний компоненти.

Аксіологічно-мотиваційний компонент готовності буде виявлятися в позитивній мотивації педагога до роботи, здійснення навчання й виховання, у прагненні до професійного самовдосконалення й самоосвіти, самовиховання професійно значущих рис особистості.

Когнітивно-гносеологічний компонент має виявлятися у знаннях учителів початкових класів про природознавство і методика його викладання.

Сформований процесуально-діяльнісний компонент готовності вчителя до роботи відбивається в уміннях враховувати в професійній діяльності особливості учнів, уміннях і досвіді доцільного сполучення в педагогічному процесі ефективних науково-педагогічних впливів [11, с. 147].

Сутністю готовності до будь-якого виду діяльності, як стверджує В. Чайка, є поєднання двох взаємозалежних компонентів – мотиваційного і процесуального, тобто спонукального і виконавського [10, с. 76].

Отже, професійна самосвідомість, ставлення до діяльності чи настанова, мотиви, знання про предмет та способи діяльності, навички і вміння практичного втілення цих способів, а також професійно значущі якості особистості є важливими компонентами готовності до

педагогічної діяльності. В нових умовах і ситуаціях на готовність впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. До зовнішніх факторів відносяться: новизна, труднощі, творчий характер завдань, навколишні обставини, поведінка оточуючих. До внутрішніх – самооцінка підготовленості суб'єкта до професійної діяльності, його психофізіологічний стан, уміння мобілізуватися для виконання майбутньої роботи, контролювати власну емоційну стабільність і рівень готовності [8, с. 228].

Таким чином, структура готовності до педагогічної праці має об'єднувати аксіологічно-мотиваційний, когнітивно-гносеологічний, процесуально-діяльнісний компоненти.

Аксіологічно-мотиваційний компонент готовності буде виявлятися в позитивній мотивації педагога до роботи, здійснення навчання й виховання, у прагненні до професійного самовдосконалення й самоосвіти, самовиховання професійно значущих рис особистості. Когнітивно-гносеологічний компонент має виявлятися у знаннях учителів початкових класів про природознавство і методика його викладання. Сформований процесуально-діяльнісний компонент готовності вчителя до роботи відбивається в уміннях урахувати в професійній діяльності особливості учнів, уміннях і досвіді доцільного сполучення в педагогічному процесі ефективних науково-педагогічних впливів [11, с. 147].

Готовність майбутнього вчителя початкових класів до педагогічної діяльності ґрунтується на психологічній, педагогічній і предметній підготовці, що ставить за мету насамперед сформованість особистісних якостей педагога. В процесі професійного становлення учитель початкових класів проходить ряд етапів:

1) педагогічної вмілості, що досягається після закінчення навчального закладу та вдосконалюється в процесі роботи у школі. Зазначений рівень базується на теоретичній і практичній підготовці та закладає основу професіоналізму вчителя;

2) педагогічної майстерності, тобто доведення його до високого ступеня досконалості вмілості, що відображає високий рівень методів і прийомів використання психолого-педагогічної теорії на практиці. Завдяки цьому рівню професійного становлення вчителя забезпечується висока ефективність навчально-виховного процесу;

3) педагогічної творчості, яка характеризується введенням у навчально-виховну діяльність певних методичних модифікацій, раціоналізації, вдосконаленням прийомів і методів навчання;

4) педагогічного новаторства – найвищого рівня професійної діяльності вчителя, який органічно поєднує висунення та реалізацію нових, прогресивних ідей, принципів і прийомів у процесі навчання та виховання та суттєве підвищення його якості.

Педагогічна вмілість і основи педагогічної майстерності формуються у майбутніх учителів під час навчання у вищому навчальному закладі.

Основними складовими практичної готовності майбутніх учителів початкових класів можна виділити: а) знання, необхідні для освітньої та виховної роботи з молодшими школярами; б) інформаційні, аналітичні, конструктивні, організаційні, прогностичні, комунікативні вміння.

Узагальнюючи різні підходи вчених до структурування професійної готовності, ми визначили чотири основні компоненти готовності майбутніх учителів початкових класів до педагогічної діяльності: мотиваційний, змістовий, процесуальний, комунікативний.

Мотиваційний компонент підготовки вчителя являє собою сукупність мотивів, необхідних для самовизначення, розвитку та подальшої професійної діяльності. Він поєднує в собі різноманітні установки особистості, що власне зумовлюють педагогічну діяльність: інтереси, переконання, плани, програми, зацікавленість і позитивне ставлення до вчительської професії, усвідомлення необхідності оволодіння певним обсягом знань для продуктивної педагогічної діяльності в професійному середовищі.

У навчальному процесі вчитель не може бути нейтральним до мотивів власної педагогічної діяльності. «Діяльності без мотиву не буває, – писав О. М. Леонт'єв. – Немотивована діяльність – це діяльність, не позбавлена мотиву, а діяльність з суб'єктивно чи об'єктивно прихованим мотивом» [6, с. 102]. Вагоме значення у формуванні професійної готовності майбутніх учителів початкових класів мають такі важливі мотиви, як любов до

природи та дітей, радість пізнання, педагогічна творчість. Мотив є пусковим моментом педагогічної діяльності, який виникає на основі потреби навчати дітей. Сама необхідність навчати зумовлена особистісною значущістю природи педагога. На основі потреби проявляються різні ланки вчительської мотивації, які відображають смаки та уподобання, ціннісні орієнтації, загальну спрямованість інтересів, рівень педагогічних знань.

Змістовий компонент готовності до педагогічної діяльності представлений системою знань, необхідних для продуктивної професійної діяльності. Вчені розглядають його як змістово-процесуальний, когнітивний, теоретичний. Рівень набутих знань у процесі навчання у вищому навчальному закладі залежить від характеру та змісту відповідної теоретико-методичної підготовки студентів, їх творчих здібностей, педагогічного досвіду, що включається в мисленнєві та практичні дії під час виконання педагогічних завдань. Цей компонент являє собою сукупність усіх видів і форм знань про природу та педагогіку. Філософи розглядають знання як форму духовного засвоєння результатів пізнання, процес відображення дійсності, що характеризується усвідомленням їх істинності [9, с. 213]. Ґрунтовність знань може забезпечити лише практика, у процесі якої знання перетворюються на переконання особистості.

Знання про природу та педагогіку відбиваються у свідомості особистості як об'єктивні явища, стимулюючи її розвиток. Передумовами для такого розвитку виступають світогляд, засвоєння значного обсягу природничого та педагогічного матеріалу. Процес формування природничо-педагогічних знань особистості можна розглядати як процес педагогічної освіти. Підвищення її рівня здійснюється шляхом пізнання широкого кола загальних педагогічних і природничих знань, оволодіння раціональними способами розумових дій, шляхом освітньої діяльності.

Процесуальний компонент готовності майбутнього вчителя початкових класів до педагогічної діяльності передбачає наявність умінь і навичок забезпечувати якість навчання природознавства. За своєю суттю в ряді інших досліджень цей компонент визначається як практичний, конструктивний або виконавчий. Це поєднання різних видів і форм педагогічної діяльності й тих елементів, на основі яких вона складається: уміння, навички, методи, способи та прийоми, процеси аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння та ін.

Процесуальна (операційна) підсистема формується в процесі професійного навчання. Операційні можливості поділяються на функціональні та інструментальні. До функціональних можна віднести анатомо-фізіологічні, сенсомоторні здібності та схильності. Інструментальні об'єднують набуті за життя способи спілкування та взаємовідносини із предметами та явищами оточуючого середовища. Процесуальні можливості значною мірою залежать від сенсорних і педагогічних здібностей, творчого потенціалу особистості. Функціональні процесуальні можливості не є визначальними для успішної педагогічної діяльності, вони окреслюються лише як внутрішні рушійні сили педагогічної активності, а значуща роль належить соціально-психологічним особливостям особистості.

Комунікативний компонент – це взаємодія між суб'єктами, внаслідок якої відбувається обмін інформацією, створюється і стверджується близька для вчителя й учнів позиція. Він передбачає володіння майбутнім вчителем комунікативною компетенцією й певними мовленнєвими уміньми, що дозволять йому успішно здійснювати професійну діяльність.

Типовою ознакою комунікативності є спілкування. Для вчителя початкових класів характерними є наявність потреби в спілкуванні з дітьми в різноманітних ситуаціях; здатність до педагогічної комунікації та ведення діалогу; володіння вербальними і невербальними засобами спілкування; набуття комунікативних навичок і умінь, прийомів та засобів розв'язування комунікативних задач в педагогічних ситуаціях; володіння необхідною термінологією та прийомами професійного спілкування, готовність до їх застосування в практичній діяльності. Комунікативність учителя є цінною характеристикою, що сприяє сприйняттю, розумінню, засвоєнню, використанню й передачі спрямованої на навчання й виховання учнів педагогічної інформації. Вона нерозривно пов'язана із загальним культурним рівнем педагога.

Для формування готовності майбутнього вчителя важливе значення має не лише

безпосередній діалог із самою природою, а й «комунікація про саму природу». Це формує здатність до вербальної оцінки, стимулює пізнання себе та інших людей, що позитивно позначаються на професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів.

Формування готовності майбутніх учителів початкової школи є довготривалим складним поетапним процесом, який забезпечується виявленням і подальшим розвитком особистісних якостей, професійних здібностей, спрямуванням на професію вчителя, професійним навчанням із застосуванням нових технологій і методик, наданням майбутнім педагогам методичної допомоги в професійній адаптації, самоствердженні й вдосконаленні майстерності.

Висновки. Отже, готовність до педагогічної діяльності – складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви й освоєні цінності вчительської професії. Цю готовність утворюють також професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури і результатів проведених досліджень ми визначили чотири компоненти підготовленості, взявши за основу рівні готовності до професійно-педагогічної діяльності, що їх запропоновано в освітньо-кваліфікаційних характеристиках: мотиваційний (сукупність мотивів), змістовий (сукупність знань), процесуальний (сукупність умінь і навичок), комунікативний (сукупність комунікативних умінь і навичок взаємодії). Усі компоненти готовності пов'язані між собою, зміни в одному з них впливають на зміни в іншому. Високий рівень реалізації зазначених компонентів та їх стійке поєднання відображають внутрішні ознаки сформованої професійної готовності майбутнього вчителя початкових класів до педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Амельченко Т. В. Педагогика высшей школы: компетентностный подход: учеб.пособ. / Т. В. Амельченко. – Чита: ЧитГУ, 2007. – 244 с.
2. Войченко А. П. Организация учебно-воспитательного процесса в педвузе как средство формирования профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности (на материале преподавания пед. дисциплин и пед. практики в нац. группах фак. рус. яз. и литературы): автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / А. П. Войченко. – Фрунзе, 1980. – 25 с.
3. Дурай-Новакова К. М. Проблемы и задачи спецкурса «Профессиональная готовность студентов к педагогической деятельности» в системе подготовки учителя / К. М. Дурай-Новакова // Теория и практика высшего педагогического образования. – М.: МГПИ, 1984. – С. 51–59.
4. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореферат дис. д-ра пед. наук / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
5. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск : БГУ, 1976. – 176 с.
6. Леонтьев А. Н. Діяльність. Свідомість. Особистість / А. Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.
7. Линенко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї: монографія ОКФА / А. Ф. Линенко. – 1995. – 80 с.
8. Педагогіка вищої школи: навч. посіб / За ред. З. Н. Курлянд. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
9. Філософський словник / Під ред. В. І. Шинкарука. 2-е вид., перероб. і доп. – К.: УРЕ, 1986. – 800 с.
10. Чайка В. М. Підготовка майбутнього вчителя до саморегуляції педагогічної діяльності: монографія / В. М. Чайка; [за ред. Г. В. Терещука]. – Тернопіль: ТНПУ, 2006. – 275 с.
11. Юр`єва К. А. Дослідження готовності вчителів початкових класів до роботи в умовах політехнічного соціуму / К. А. Юр`єва // Гуманізація навчального процесу: збірник наукових праць. – Слов`янськ : СДПУ, 2009. – С. 145–150.

СТРУКТУРА ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ТРЕБОВАНИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья раскрывает тезис о том, что профессиональная готовность будущих учителей является сложным структурным образованием. Автор освещает видение учеными структуры готовности будущих учителей начальных классов к педагогической деятельности. В статье раскрыто содержание мотивационного, содержательного, процессуального и коммуникативного компонентов готовности. Автор приходит к выводу, что все компоненты готовности связаны между собой, изменения в одном из них влияют на изменения в другом. Высокий уровень реализации вышеуказанных компонентов и их взаимодействие отображают внутренние признаки сложившейся профессиональной готовности педагога.

Ключевые слова: учитель начальных классов, подготовка будущих учителей, готовность к педагогической деятельности, профессиональная готовность, структура готовности, компоненты готовности.

I. Mozul

THE STRUCTURE OF INTENDING ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS READINESS IN THE CONTEXT OF MODERN REQUIREMENTS OF PROFESSIONAL EDUCATION

The article deals with the idea that intending teachers' professional readiness is a complex structural formation. The author highlights the approaches of scientists on the structure of intending primary school teachers to educational activities. The article deals with availability components content, characterizes motivation, semantic, procedural, communicative components of readiness. The author concludes that all readiness components are connected; a change in one of them affects changes in another. Sustainable mix and high level of implementing the above-mentioned features of internal components creates teacher's professional readiness.

Keywords: primary school teacher, intending teachers training, readiness for pedagogical activity, professional readiness, structure of readiness, components of readiness.

УДК 37.035.6- 057.875:796.011.3

А. В. Леоненко

ОПТИМІЗАЦІЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті висвітлено сучасні напрями оптимізації патріотичного виховання учнів, зокрема: важливість військово-патріотичного виховання, виховання патріотизму на традиціях українського козацтва, військово-патріотична робота засобами хортингу, участь молоді в розбудові сучасної незалежної України, виховання національно свідомого громадянина-патріота. Автором наведено визначення понять «патріотизм» та «патріотичне виховання». Проаналізовано нормативно-правові акти та навчально-методичну документацію, що активізують необхідність перегляду змісту патріотичного виховання молодого покоління. Визначено основні підходи до визначення ролі школи та держави у вихованні сучасної молоді.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, традиції українського козацтва, хортинг, національна свідомість.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. На сучасному етапі розвитку української держави важливо говорити про патріотичне виховання молодого покоління, оскільки від громадянської, патріотичної позиції та вихованості молоді, її соціально-політичної активності, духовно-моральних орієнтацій значною мірою залежить доля суспільства. З огляду на події, що відбуваються нині в Україні, надзвичайно актуальним є